

ΤΕΙ Κρήτης

Στρατηγική κτιριακών και χωροταξικών υποδομών

(i) Βασικοί άξονες ανάπτυξης. Ανταπόκριση της χωροταξική κατανομής του ΤΕΙ στις προϋποθέσεις ανάπτυξής του και στην απαιτούμενη ποιότητα υπηρεσιών προς τους φοιτητές.

Ο βασικός άξονας ανάπτυξης που χαρακτηρίζει το ΤΕΙ Κρήτης, αυτό που αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα πλέον του Ιδρύματος, αν και δεν υπήρξε ποτέ συντεταγμένη επιλογή του, ούτε αποτέλεσμα του αυτοδιοίκητου του ιδρύματος, είναι η χωροταξική πολυπολικότητα και πολυπλοκότητα.

Γεωγραφικά αλλά και εκπαιδευτικά, αυτό περιγράφεται ως εξής:

Το ΤΕΙ Κρήτης αναπτύσσει τις δραστηριότητες του [εκπαιδευτικές και ερευνητικές] σε έξι Δήμους της Κρήτης: Ηράκλειο, Χανιά, Ρέθυμνο, Άγιο Νικόλαο, Ιεράπετρα και Σητεία.

Το κύριο campus του Ιδρύματος βρίσκεται σε έκταση περίπου 600 στρεμμάτων στο προάστιο του Εσταυρωμένου 2 χλμ. από την πόλη του Ηρακλείου. Σημειώνεται ότι οι κτιριακές υποδομές του ΤΕΙ, στις άλλες πόλεις έχουν σημαντικές ιδιαιτερότητες:

(α) Σε δύο θέσεις βρίσκονται εντός του κεντρικού αστικού ιστού [Χανιά και Ιεράπετρα].

(β) Στο Ρέθυμνο οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες αναπτύσσονται εντός του αστικού ιστού, ενώ οι προχωρημένες ερευνητικές δραστηριότητες στην ενδοχώρα, σε απόσταση 5 χλμ. από την έδρα του Τμήματος.

(γ) Στην δεύτερη θέση παρουσίας στην Π. Ενότητα Λασιθίου οι κτιριακές υποδομές βρίσκονται απομονωμένες στην αγροτική ενδοχώρα του Δήμου Αγίου Νικολάου, στην περιοχή Λακωνίων, σε σημαντική απόσταση από την πλησιέστερη πόλη του Αγ. Νικολάου [οδική απόσταση περίπου 6,5 χλμ.]

(δ) Στην τρίτη θέση παρουσίας στην Π. Ενότητα Λασιθίου, στον Δήμο Σητείας, οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες αναπτύσσονται στην αγροτική ενδοχώρα του δήμου [περιοχή Τρυπητού], και οι ανάγκες σίτισης των φοιτητών και φοιτητικής εστίας διαμονής καλύπτονται σε εγκαταστάσεις στο κέντρο της πόλης της Σητείας ή στην αντίθετη πλευρά της πόλης αντίστοιχα [οδική απόσταση των περίπου 3,5 και 4,5 χλμ.].

Η παραπάνω περιγραφόμενη γεωγραφική κατανομή των κτιριακών υποδομών περιγράφει έναν χωροταξικό κατακερματισμό, με την πραγματικότητα να επιβάλει το Ίδρυμα να κατανέμει, εντελώς ανισομερώς, τις δραστηριότητες του σε οκτώ (8) διακριτές γεωγραφικές θέσεις.

Στα παραπάνω πρέπει να προστεθεί ότι, η διοικητική δομή των υπηρεσιών υποστήριξης των κτιριακών και λοιπών υποδομών δεν ακολουθεί την γεωγραφική κατανομή του Ιδρύματος, με αποτέλεσμα μόνο το Ηράκλειο να διαθέτει πλήρη Τεχνική Υποστήριξη και δευτερευόντως [σε πολύ μικρή κλίμακα] τα Χανιά με επιτόπιες υπηρεσίες.

Οι χρηματοδοτήσεις του Ιδρύματος, τόσο από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων όσο και από τον τακτικό προϋπολογισμό, δεν επαρκούν για τη βασική/ ελάχιστη κάλυψη των αναγκών συντήρησης

του υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος. Στην πραγματικότητα, οι επεμβάσεις συντήρησης αφορούν κυρίως αποκαταστάσεις ζημιών, χωρίς καμιά δυνατότητα προληπτικής συντήρησης.

Ως αποτέλεσμα του παραπάνω ανισομερούς χωροταξικού κατακερματισμού, σε συνδυασμό με την ανεπάρκεια πόρων εξ αιτίας της μείωση πιστώσεων, το Ίδρυμα έχει επιλέξει να καλύπτει κατά κύριο λόγο τα θέματα που αφορούν την ασφάλεια των φοιτητών και των εργαζομένων στις εγκαταστάσεις του. Οι παρεμβάσεις για παροχή αναβαθμισμένου δομημένου χώρου δεν υλοποιούνται, παρά μόνο σε ελάχιστο βαθμό, όσον επιτρέπουν οι ετήσιες χρηματοδοτήσεις του ΠΔΕ, οι οποίες μειώνονται από χρόνο σε χρόνο.

Από την άλλη πλευρά, σταδιακά εντάσσονται και εισέρχονται σε παραγωγική χρήση νέα κτήρια, ως απότοκο των έργων που σχεδιάστηκαν τα προηγούμενα 10-15 χρόνια ή και πιο πρόσφατα. Οι νέες κτηριακές υποδομές πληρούν όλες τις απαιτήσεις ασφάλειας, εργονομίας, ποιότητας και χρηστικότητας για χώρους ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, αλλά τα κονδύλια που αφορούν στη συντήρηση και λειτουργία τους, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, βαίνουν ελαττούμενα από χρόνο σε χρόνο.

Είναι φανερό ότι, η ποιότητα των παρεχόμενων υποδομών προς τους φοιτητές και γενικά του χρήστες των κτιρίων των εγκαταστάσεων, υπολείπεται σε κάποιες περιπτώσεις του επιθυμητού και αναγκαίου για χώρους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με κύριο χαρακτηριστικό την ανομοιομορφία. Υπάρχουν θύλακες, στην έδρα του ΤΕΙ στο Ηράκλειο κυρίως, αλλά και σε 3 άλλα γεωγραφικά σημεία (διδακτήρια σε Χανιά και Σητεία, Ερευνητικό Κέντρο στο Ρέθυμνο), με υψηλές ακαδημαϊκές προδιαγραφές, εφάμιλλες των καλύτερων ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Όμως η πλειονότητα των λοιπών υποδομών ευρίσκεται κάτω του μετρίου και σε ορισμένες περιπτώσεις στο όριο του απαράδεκτου, απειλώντας το εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο, που παρόλα αυτά παρέχεται με υψηλές προδιαγραφές σε αυτές τις εγκαταστάσεις.

Επιπλέον ο χωροταξικός κατακερματισμός δεν επιτρέπει στο Ίδρυμα να αναπτύξει ένα επαρκές δίκτυο φοιτητικής μέριμνας [στέγαση, ενιαίες προδιαγραφές σίτισης], ούτε επιτρέπει τη συνέργεια, ακαδημαϊκή όσμωση και οριζόντια κίνηση προσωπικού και φοιτητών μεταξύ των εκπαιδευτικών δομών, λόγω δημιουργίας αποκομμένων ακαδημαϊκά νησίδων.

(ii) Συγκεκριμένοι στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Οι στόχοι που αφορούν τις υποδομές, κτιριακές και άλλες του ΤΕΙ Κρήτης, ώστε να αρθούν τα ανωτέρω αρνητικά σημεία, είναι τρεις και διακριτοί, κατά σειρά προτεραιότητας:

(α) Συντήρηση των υπάρχουσών εγκαταστάσεων και υποδομών κλπ., με κύριο γνώμονα την ασφάλεια του έμψυχου δυναμικού του Ίδρύματος,

(β) Βελτίωση και αναβάθμιση του υπάρχοντος παλιού αποθέματος κτιρίων και εγκαταστάσεων, και

(γ) Νέες κτιριακές εγκαταστάσεις και κοινόχρηστες υποδομές.

Το Ίδρυμα δεν έχει εντάξει, στην παρούσα φάση, στόχο που να αφορά σε αύξηση της δυναμικότητας στις κοινωνικές υποδομές [στέγαση φοιτητών κλπ.], λόγω ρεαλιστικής εκτίμησης των οικονομικών δεδομένων.

Και οι τρεις προαναφερόμενοι στόχοι έχουν ενταχθεί και στηρίζονται αποκλειστικά στο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων [2016-2018]. Σημειώνεται ωστόσο, ότι, αν και τα κονδύλια που έχουν προϋπολογιστεί στο ΠΔΕ για την τρέχουσα τριετία κρίνονται κατ' αρχήν επαρκή για τους στόχους αυτούς, οι ετήσιες πιστώσεις κινούνται σε πολύ χαμηλά επίπεδα, με απρόβλεπτη χρονική κατανομή, που δεν επιτρέπει την αξιόπιστη υλοποίηση ούτε του πρώτου στόχου [συντήρηση υπαρχουσών υποδομών].

Ο δεύτερος στόχος, που αποτελεί ρεαλιστική επιλογή του Ιδρύματος, αφορά το παλιό απόθεμα κτιρίων, κυρίως στην έδρα στο Ηράκλειο, όπου απαιτούνται επιπλέον: Στατική ενίσχυση, ενεργειακή αναβάθμιση, αισθητική και λειτουργική ανακαίνιση όπως η προσβασιμότητα ΑμΕΑ κ.ά.. Ο συγκεκριμένος δεύτερος στόχος, λόγω της μακράς και επίπονης διαδικασίας ωρίμανσης των σχετικών μελετών και έργων, απαιτεί σταθερούς και εξασφαλισμένους πόρους στο ΠΔΕ, οι οποίοι όμως, λόγω της παρατεταμένης και παρατεινόμενης κρίσης, ουσιαστικά δεν υφίστανται.

Ο τρίτος στόχος, που υπηρετεί το στρατηγικό σχεδιασμό του Ιδρύματος και οδηγεί στο ΑΕΙ της επόμενης 15ετίας ή 20ετίας, περιλαμβάνει τις νέες κτηριακές υποδομές. Ο στόχος αυτός, αν και σε ικανοποιητικό βαθμό, αλλά ουσιαστικά σε θεωρητικό επίπεδο, έχει περιληφθεί στο τρέχον ΠΔΕ, απαιτεί και προϋποθέτει σταθεροποίηση του πολιτικού και εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, επειδή επηρεάζεται καίρια και αποφασιστικά από αυτό. Ως παράδειγμα αναφέρεται ότι, για δεύτερη φορά τα κτιριολογικά προγράμματα [αφορούν σκοπιμότητα, μέγεθος και χρήσεις των εγκαταστάσεων] δύο Σχολών του Ιδρύματος είναι σε φάση νέας έγκρισης για μεγάλο χρονικό διάστημα χωρίς αποτέλεσμα, λόγω των πρόσφατων και των κυοφορούμενων αλλαγών στον χάρτη της ανώτατης εκπαίδευσης (Σχέδιο Αθηνά, επικείμενη νέα αλλαγή).

(iii) Μέτρα για την υλοποίηση των στόχων

Η υλοποίηση των στόχων που αφορούν στις υποδομές εξαρτάται πρακτικά μόνο από την έγκριση του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων, καθώς και από την ροή των ετήσιων πιστώσεων (εφόσον η ωρίμανση και υλοποίηση των έργων εδράζεται σε μία σχετικά επαρκώς στελεχωμένη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών).

Ωστόσο, το Ίδρυμα έχει εντάξει στον σχεδιασμό του δέσμες ενεργειών που συμβάλλουν στην βελτιστοποίηση των υπαρχουσών υποδομών, με μείωση της ειδικής έντασης επιβάρυνσης των κτιρίων. Ως τέτοια μέτρα λειτουργούν:

(α) Ο στρατηγικός ανασχεδιασμός της πολυπολικότητας του ιδρύματος με στόχο τον εξορθολογισμό σκοπών και μέσων.

(β) Δράσεις για τον καθορισμό του αριθμού των εισερχόμενων νέων φοιτητών, σε αντιστοιχία με τις υπάρχουσες υποδομές και λοιπούς πόρους.

(γ) Παρακολούθηση δεικτών που συμβάλλουν στη μείωση του εκπαιδευτικού φόρτου των υποδομών [μέση διάρκεια σπουδών, προγράμματα σπουδών, ευελιξία και προσαρμοστικότητα στα εργαστηριακά μαθήματα κλπ.]

(δ) Παρακολούθηση ενεργειακών μεγεθών, παρεμβάσεις εξοικονόμησης πόρων που δεν έχουν οικονομικό κόστος, αλλά απαιτούν μόνον διοικητικές ενέργειες ή τροποποίηση υφιστάμενων πρακτικών (προμήθεια ενεργειακά αποδοτικών εξοπλισμών, κοινή διαχείριση εκπαιδευτικών χώρων

και εξοπλισμών, ανακύκλωση, καλές πρακτικές [όπως, π.χ., σβήσιμο φώτων, ρύθμιση κλιματιστικών] κλπ.).

(ε) Συνέργεια και συμπράξεις του Ιδρύματος με άλλα ΑΕΙ και Ερευνητικά Κέντρα, καθώς και με φορείς με δημόσιο ή κοινωφελή χαρακτήρα, με στόχο την αξιοποίηση των κοινών πόρων και των υποδομών.

(iv) Αποκλίσεις από το τυπικό μοντέλο Ένα campus ανά ΑΕΙ ή τουλάχιστον 2 Σχολές ανά campus.

Το ΤΕΙ Κρήτης διαφέρει ουσιωδώς από το τυπικό μοντέλο του ένα campus ανά ΑΕΙ ή τουλάχιστον 2 σχολές ανά campus. Με την εξαίρεση του Ηρακλείου, στο οποίο εκδηλώνονται όλα τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά – αλλά υπάρχουν και διαφοροποιήσεις – ενός εκπαιδευτικού κάμπους, στα υπόλοιπα γεωγραφικά σημεία παρουσίας του ΤΕΙΚ υπάρχει σοβαρή απόκλιση από το τυπικό μοντέλο γεωγραφικής-χωροταξικής διάρθρωσης.

Η κατάσταση αυτή, σε συνδυασμό με την ανισομέρεια των εκπαιδευτικών μονάδων στον τεχνικό τομέα και στις υποδομές, στον τομέα των οδικών συγκοινωνιών, στο ανθρωπογενές περιβάλλον κλπ. στέρησε σε βάθος χρόνου από το ίδρυμα αναπτυξιακή ορμή και πόρους και λειτουργεί ως οπισθέλκουσα στην μελλοντική του πορεία.